

Romantik İlişkilerde Partner Kaynaklı Fiziksel Şiddet ve Kişilik*

Esmaygün**

Filiz Kumova***

Öz

Bu çalışmanın amacı, romantik ilişkilerde partner kaynaklı fiziksel şiddeti uygulayan ve buna maruz kalanların kişilik eğilimlerini aktaran çalışmalar hakkında geleneksel bir derleme yapmaktır. Bunun için, 2010-2024 yılları arasında yayınlanmış araştırmalar için (“Partner Abuse” OR “Physical Violence”) AND (Personality) AND (“Romantic Relationships” OR “Intimate Partnership”), (“Fiziksel Şiddet”) AND (Kişilik) AND (“Romantik İlişkiler”) anahtar kelimeleri ile “Science Direct”, “Google Scholar”, “Medline”, “PubMed”, “Scopus” ve “Web of Science” veri tabanlarından tarama yapılmıştır. Yapılan tarama sonucu derlemeye 27 araştırma dâhil edilmiştir. Dâhil edilen çalışmalar incelendiğinde; psikopatinin, romantik ilişkilerde fiziksel şiddet uygulama ile kaygılı bağlanmanın da hem şiddet uygulama hem de şiddete maruz kalma ile pozitif ilişkili olduğunun genel olarak tutarlı şekilde ortaya konduğu görülmüştür. Bu derleme

* Bu çalışma, 1. yazarın (Esmaygün), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Klinik Psikoloji Tezsiz Yüksek Lisans Programı kapsamında hazırladığı Aralık 2024 tarihli mezuniyet projesinden üretilmiştir.

** Yüksek Lisans Mezunu, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Tezsiz Yüksek Lisans Programı, İstanbul/Türkiye, esmaygun98@gmail.com, orcid.org/0009-0005-8590-5726.

*** Dr. Öğr. Üyesi, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji Bölümü, İstanbul/Türkiye, fkumova@fsm.edu.tr, orcid.org/0000-0001-8420-629X.

çalışmasında ayrıca tanı ötesi (transdiagnostik) patolojik/sağlıklı kişilik özellikleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkileri inceleyen araştırma çeşitliliğinin artmaya başladığı da görülmüştür ancak genelde her bir araştırma farklı bir özelliği ele aldığından, ilgili kişilik özellikleri bazında yapılan araştırma sayısı çok kısıtlıdır. Gelecekteki araştırma sayısının, belirli temel tanı ötesi patolojik/sağlıklı kişilik özelliklerine (duygu düzenleme gücü, bilişsel esneklik v.b.) odaklanarak artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Partner tacizi, fiziksel şiddet, kişilik, romantik ilişkiler, yakın ilişkiler.

The Relationship Between Physical Violence in Romantic Relationships and Personality

Abstract

This study aimed to conduct a traditional review of studies that examine the personality tendencies of both perpetrators and victims of partner-perpetrated physical violence in romantic relationships. For this purpose, research published between 2010 and 2024 were scanned with the determined keywords of (“Partner Abuse” OR “Physical Violence”) AND (Personality) AND (“Romantic Relationships” OR “Intimate Partnership”), (“Fiziksel Şiddet”) AND (Kişilik) AND (“Romantik İlişkiler”) on “Science Direct”, “Google Scholar”, “Medline”, “PubMed”, “Scopus”, and “Web of Science” databases. Twenty-seven studies were included in this review as a result of this scanning. Examination of these studies revealed that it was generally and consistently demonstrated that psychopathy was positively related to intimate partner violence perpetration, whereas anxious attachment was positively associated with both physical violence perpetration and victimization. It was also observed that the diversity of studies on the relationship between trans-diagnostic pathological/healthy personality features and intimate partner violence has recently begun to increase. However, since each research study generally addressed a different feature, the number of research studies per disposition is very limited. It is recommended that the number of future studies be increased by focusing on certain basic trans-diagnostic pathological/healthy personality traits such as emotion regulation, cognitive flexibility etc.

Keywords: Partner Abuse, physical violence, personality, romantic relationships, intimate partnership.

Giriş

Partner kaynaklı şiddet, günümüzde araştırmacıların çokça üstünde durduğu ve birçok disiplinin de ilgilendiği bir konudur. Partner şiddeti tüm cinsiyetler tarafından uygulanabilmekte ve aynı şekilde homoseksüel ilişki olmak üzere tüm ilişki tiplerinde görülebilmektedir¹. Alan yazınında partner kaynaklı fiziksel şiddetten birden fazla şekilde bahsedilmektedir. Bunlar; yakın partner şiddeti, partner istismarı, aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet ve flört şiddeti gibi ifadelerdir. Çoğu benzer anlama gelse de farklılıkları da bulunmaktadır. Örneğin, aile içi şiddet dendiğinde şiddetin kapsamı yalnızca partner olmaktan çıkar ve evde bulunan diğer üyeler de şiddetin mağduru haline gelir². Flört şiddeti ile de daha çok genç yetişkinlik dönemindeki romantik ilişkilerde yaşanan şiddet kastedilmektedir.³

Şiddet, genellikle fiziksel ya da cinsel saldırganlık eylemleri olarak bilinse de şiddetin psikolojik boyutu da vardır⁴. Hem kadınlar hem de erkekler ilişkilerinde saldırgan olabilirler ancak literatürde, ilişkilerinde şiddet uygulayanların çoğunlukla erkekler olduğu belirtilmiştir. Bu da ilişki şiddetinin cinsiyet açısından simetrik olmadığını ortaya koymuş ve romantik ilişkilerde şiddet kavramı, kadına yönelik şiddet kavramı ile kaynaşmıştır.⁵

Partner kaynaklı şiddet tüm sosyal, ekonomik, kültürel etkenlerden bağımsız şekilde gerçekleşen global bir olgudur.⁶ Dünya Sağlık Örgütü tarafından yapılan bir araştırma, kadınların %70'nin erkeklerin de %10'unun yaşamları süresince partner şiddetine maruz kaldığını göstermektedir.⁷ Romantik ilişkide

- 1 Deborah M. Capaldi - Naomi B. Knoble - Joann Wu Shortt - Hyoun K. Kim, "A Systematic Review of Risk Factors for Intimate Partner Violence", *Partner Abuse*, vol. 3, no. 2, 2012 p. 231-280.
- 2 Süheyla Sarıtaş, "Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Sosyal ve Kültürel Dinamikleri", *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, vol. 16, no. 44, 2023 s. 1688-1700.
- 3 Zeynep Set, "Flört Şiddeti: Bir Gözden Geçirme" *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, vol. 12, no. 4, 2020, s. 444-454.
- 4 Robert Geffner, "Partner Aggression Versus Partner Abuse Terminology: Moving the Field Forward and Resolving Controversies", *Journal of Family Violence*, vol. 31, no. 8, 2016, p. 923-925.
- 5 Neşe Başak - Nergiz Bulut Serin, "Çiftler Arası Şiddetin Önlenmesine İlişkin Bir Model Önerisi", *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, vol. 10, no. 4, 2021, p. 277-287.
- 6 Xiaoshuang Luo, "Gender and Dating Violence Perpetration and Victimization: A Comparison of American and Chinese College Students", *Journal Of Interpersonal Violence*, vol. 36, no. 11-12, 2021, p. 5581-5607.
- 7 Etienne G. Krug - James A. Mercy - Linda L Dahlberg - Anthony B. Zwi, "The World Report

şiddet; fiziksel, cinsel, ekonomik ve psikolojik olmak üzere pek çok şekilde gerçekleşebilmektedir.⁸ Bunun yanı sıra, çağımızın en önemli unsurlarından biri olan internet ve sosyal medya kullanımı siber şiddetin de bu listeye eklenmesine neden olmuştur.⁹

Partner şiddeti pek çok şekilde uygulansa da en yaralayıcı ve yıkıcı etkisi olan fiziksel şiddettir.¹⁰ Fiziksel şiddet; kişinin karşısındakine vurması, onu tokatlaması, yumruklaması, tekmelemesi, bir alet yardımı ile bedenine zarar vermesi gibi can acıtıcı ve zarar verici eylemleri içermektedir. Fiziksel şiddet hem en çabuk tespit edilen hem de en çok başvurulanan şiddet türüdür. Bu şiddet türünü uygulayan, fiziksel gücünü kullanarak kurbanı kontrol etmeyi, ona acı çektirmeyi ve korku yaşatmayı amaçlamaktadır.¹¹ Bu eylemler, bahsedildiği üzere itilmekten silahla yaralanmaya kadar değişebilmektedir. Bu gibi durumlar mağdurun ölümüne bile yol açabilmektedir.¹² Partner kaynaklı fiziksel şiddetin diğer şiddet içeren ilişkilerden ayrılması önemlidir çünkü mağdurun şiddeti uygulayan kişi ile ilişki içinde olması, şiddetin birden çok kez görülmesi anlamına gelebilmektedir.¹³

Literatür bulguları, yakın partner şiddetine maruz kalan kadınların, diğerlerine oranla daha fazla depresyon ve anksiyete semptomları gösterdiklerini vurgulamaktadır.¹⁴ Partner şiddeti ile ilişkilendirilen diğer psikolojik problemler; alkol ve madde kötüye kullanımı, yeme bozuklukları, uyku problemleri, öz güven problemleri, travma sonrası stres bozukluğu ve kendine zarar verme davranışlarıdır.¹⁵ Bunun yanı sıra literatürde, şiddet mağdurlarının kendilik değerlerinde, özerkliklerinde ve sosyal yeteneklerinde de düşme olduğu ve bu sebeple de faille bağımlı hale geldikleri belirtilmiştir.¹⁶

on Violence and Health”, *The Lancet (London, England)*, vol. 360, no. 9339, 2002, p. 1083-1088.

- 8 İbrahim Akbaş – Zeki Uyanık, “Kadına Yönelik Şiddet”, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, vol. 6, no. 1, 2016, s.32-42.
- 9 Jillian Peterson - James Densley, “Cyber Violence: What Do We Know and Where Do We Go From Here?”, *Aggression and Violent Behavior*, vol. 34, 2017, p. 193-200.
- 10 Müge Bulut – Rahime Aslan – Hülya Arslantaş, “Kabul Edilmemesi Gereken Toplumsal Bir Gerçek: Yakın Partner Şiddeti”, *Sakarya Tıp Dergisi*, vol. 10, no. 2, 2020, s. 334-347.
- 11 İbrahim Akbaş – Zeki Uyanık, *a.g.e.*
- 12 Nurşen Adak, *Değişen Toplumda Değişen Aile: Sosyolojik Tartışmalar*; Siyasal Kitabevi, 2000.
- 13 Oğuz Polat, *Şiddet*, Seçkin Yayınları, 2015.
- 14 Etienne G. Krug - James A. Mercy - Linda L Dahlberg - Anthony B. Zwi, *a.g.e.*
- 15 Müge Bulut – Rahime Aslan – Hülya Arslantaş, *a.g.e.*
- 16 Banu Özen – Yağmur K. Ar, “Kapana Kısılmış(m): Kadına Yönelik Psikolojik Yakın Partner Şiddeti ve Kuşaklararası Aktarımı”, *Journal of Clinical Psychology Research*, vol. 8, no. 2, 2024, p. 255-282.

Fiziksel şiddet, yeti yitimine de sebep olabilmekte ve mağdurun çalışmasını da engelleyebilmektedir. Bu durum, hem sağlık hem de sosyal hizmetlerin kullanımını da attırmakta ve bu kapsamda, toplumu ekonomik olarak da olumsuz etkilemektedir.¹⁷ Şiddete maruz kalan kişiler, zamanla sosyal kaynaklarını da kaybetmekte ve yalnızlaşmaktadırlar.¹⁸

Romantik ilişkideki fiziksel şiddet ile ilişkili kişisel faktörlere bakıldığında; kişinin yaşının genç olması, düşük eğitim seviyesine sahip olması, hayatının erken dönemlerinde şiddete maruz kalmış olması, alkol ve madde kullanımı problemlerinin bulunması kişilik bozukluğu tanısı alması, şiddete karşı olumlu bir tutumu olması ve çocukluk dönemi cinsel istismarı gibi etkenlerden bahsedilmektedir. Bu kişilerin bağlanma stilleri incelendiğinde, kaygılı veya kaçınan bağlanma stillerine sahip olma olasılıklarının da yüksek olduğu görülmüştür.¹⁹ Literatürde, fiziksel şiddet açısından ilişki tipleri bazında farklılaşmalar tespit edilemese de genel olarak psikopati ve narsisizm gibi bazı patolojik kişilik özelliklerinin fiziksel şiddet uygulamayı yordadığı bir dizi araştırma ile tespit edilmiştir.²⁰ Alkol ve madde kullanımı da yürütücü işlevlerde yarattığı bozulmalar sebebiyle kişinin öz denetimini etkilemekte ve bu da şiddet davranışının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir.²¹

Collison ve Lynam²² tarafından yapılan benzer konulu bir meta-analiz çalışmasında; Histriyonik Kişilik Bozukluğu ve Obsesif Kompulsif Kişilik Bozukluğu dışında diğer tüm kişilik bozukluklarının, yakın partner şiddeti ile anlamlı ve pozitif yönde ilişkili olduğu gösterilmiştir. İlgili meta-analizde, yakın partner şiddeti ile en anlamlı ilişki gösteren kişilik bozuklukları Antisosyal

17 Etienne G. Krug - James A. Mercy - Linda L. Dahlberg - Anthony B. Zwi, *a.g.e.*

18 Banu Özen – Yağmur K. Ar. *a.g.e.*

19 Ecenur Çakal, “Flörtte Şiddete Yönelik Tutumların Bağlanma Modelleri ile İlişkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Programı, İstanbul, 2022, s. 1-77; Buse G. Çıvgın, “Flört Şiddeti Tutumunun Yordayıcısı Olarak Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Bağlanma Stilleri ve Kişiler Arası Bağımlılık”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Sakarya, 2022, s. 1-64.

20 Bahadır Geniş – Ferit Şahin – Nermin Gürhan, “Alkol/Madde Kullanım Bozukluklarında Şiddet ve İntiharın Nörobiyolojik Temelleri”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, vol. 14, no. 2, 2022, s. 264-275; Delroy L. Paulhus - Kevin M. Williams, “The Dark Triad of Personality: Narcissism, Machiavellianism, and Psychopathy”, *Journal of Research in Personality*, vol. 36, no. 6, 2002, p. 556-563.

21 Bahadır Geniş – Ferit Şahin, *a.g.e.*

22 Katherine L. Collison - Donald R. Lynam, “Personality Disorders as Predictors of Intimate Partner Violence: A Meta-Analysis”, *Clinical Psychology Review*, vol. 88, 2021.

ve Bordeline Kişilik Bozuklukları olarak tanımlanmıştır. Şiddet mağduriyeti açısından incelendiğinde ise Çekingen ve Bağımlı Kişilik Bozuklukları, partner şiddeti mağduriyeti ile ilişkilendirilen kişilik bozuklukları içerisinde ön plana çıkmıştır. Bunun yanı sıra, sadakatsizlik, misilleme, kendini müdafaa etme, partnere olan bağlılığın azalması ve ilişkide bazı tehditler sezme gibi ilişkisel nedenler de partner kaynaklı fiziksel şiddeti ortaya çıkarabilmektedir.²³

Fiziksel şiddete karşı uygulanan hukuki yaptırımların caydırıcı nitelikte olmaması, halk arasında tutuksuz yargılanma ve beraat etme kavramlarının ayırt edilememesi nedeni ile faillerin hiç ceza almadığına ilişkin oluşan inanışlar, önleyici kolluk kuvveti yaptırımlarının yetersizliği, tüm ilişki tiplerinde fiziksel şiddetin artmasına neden olmaktadır. Bunun yanı sıra, toplumsal cinsiyet normlarının partner şiddetini normalleştirilmesi ve kabul edilebilir hale getirmesi sebebiyle de şiddet toplumda yayılmaktadır.²⁴

Bu geleneksel derlemede ise romantik ilişkilerde partner kaynaklı şiddet hem uygulayan hem de şiddet mağduru için kişilik eğilimleri üzerinden incelenmektedir. Çalışmada hangi kişilik özelliklerinin, patolojilerinin ve kişilik eğilimlerinin partner kaynaklı fiziksel şiddetle alakalı olduğunu inceleyen araştırmalar derlenmiştir. Söz konusu araştırmalarda, kişilik patolojileri DSM yapılanmasına paralel olarak kategorik şekilde ele alınırken, kişilik eğilimleri, bir ucu sağlıklı kişilik yapılanmasını, diğer ucu ise patolojik oluşumu içeren boyutsal bir düzlemde ele alınmıştır.

Araştırmanın Tasarımı

Amaç ve Önem

Romantik ilişkideki partner kaynaklı fiziksel şiddet, yarattığı fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunlar nedeniyle hem bireysel bazda hem de toplumsal alanda önemli bir mesele olarak karşımıza çıkmaktadır. Romantik ilişkide fiziksel şiddet üzerine yapılan çalışmalarda, alan yazınında ön plana çıkan değişkenlerden birisi de kişilik eğilimleridir. Yapılan bu derleme ile romantik ilişkide şiddet uygulayan ya da şiddete maruz kalan kişilerin, hangi kişilik eğilimlerini gösterdiğini araştıran çalışmaların incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada, romantik ilişkide partner kaynaklı fiziksel şiddet ve kişilik eğilimlerinin incelendiği araştırmaların derlenmesi ve ileride konuyla alakalı yapılacak araştırmalara betimleyici bir

23 Güleycan Akgöz Aktaş - Arzu Aydın Acı, "Flört İlişkilerinde Şiddetin Nedenleri: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması", *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, vol. 26, no. 2, s. 762-784.

24 Banu Özen – Yağmur K. Ar, *a.g.e.*

temel oluşturulması amaçlanmıştır. Partner kaynaklı fiziksel şiddetin kişilik eğilimleriyle olan ilişkisinin incelenmesinin hem sorunun önlenmesinde hem de çözümünde etkili olabileceği düşünülmüştür.

Sınırlılıklar

Bu derlemeye yalnızca, romantik ilişkilerde fiziksel şiddet ile kişilik eğilimleri arasındaki ilişkileri inceleyen nicel ve nitel araştırma makaleleri ve tez çalışmaları dâhil edilmiştir. Bu çalışmada kullanılan makaleler; 2010-2024 yılları arasındaki Science Direct, Google Scholar, PubMed, Medline, Web of Science ve Scopus tabanlarında yayınlanmış olan Türkçe ve İngilizce dillerindeki makaleler ve tez çalışmalarıdır ve yalnızca tam metin haline ulaşılabilen çalışmalar bu geleneksel derleme kapsamına alınmıştır. Konuya ilişkin vaka analizleri, kitap ve bildiriler çalışmaya dâhil edilmemiştir. Örneklem grubu 18 yaş ve üstü bireyler ile sınırlandırılmıştır.

Yöntem

Bu çalışma, sistematik derleme yöntemi ile gerçekleştirilmiştir ancak tüm PRİSMA adımları tamamlanamadığından, sistematik derleme olarak değil, geleneksel derleme olarak nitelendirilmiştir. Bu derleme kapsamında, araştırma sorularının ne olacağı, bu araştırma soruları kapsamında hangi yıl aralığında ve hangi veri tabanlarının taranacağı belirlenmiş; söz konusu taramada araştırma soruları ile bağlantılı çalışmalara ulaşabilmek için anahtar kelimelerin ne olması gerektiğine, araştırmalara ilişkin dâhil etme ve dışlama kriterlerinin neler olacağına karar verilmiştir.

Araştırma Soruları

Bu derleme çalışmasının amacı doğrultusunda temel araştırma soruları şu şekilde belirlenmiştir:

1. Romantik ilişkide fiziksel şiddete maruz kalmayla ilişkili kişilik eğilimleri nelerdir?
2. Romantik ilişkide fiziksel şiddet uygulama ile ilişkili kişilik eğilimleri nelerdir?

Araştırmaya Dâhil Etme ve Dışlama Kriterleri

Bu geleneksel derlemeye; örneklemi yalnızca 18 yaş ve üstü bireylerin oluşturduğu, romantik ilişki bağlamını ele alan, 2010-2024 yılları arasında yapılmış, nicel ve nitel araştırma verilerinin kullanıldığı, Türkçe ve İngilizce dilinde yayınlanan araştırmalar ve tezler dâhil edilmiştir. Sistematik derleme,

geleneksel derleme, bildiriler, meta- analiz çalışmaları, kitap ve kitap bölümleri, fiziksel şiddet dışındaki şiddet türleri üzerine yapılan çalışmalar, romantik ilişki dışındaki ilişki bağlamlarında gerçekleşen fiziksel şiddet üzerine yapılan çalışmalar ise bu geleneksel derlemenin kapsamının dışında bırakılmıştır.

Tarama Stratejisi, Tarama Yılları ve Veri Tabanları

Bu araştırma, 2010-2024 yılları arasında yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Alan yazını tarama işlemi 01 Eylül 2024 tarihinde tamamlanmıştır. Bu çalışmada anahtar kelimeler (“Partner Abuse” OR “Physical Violence”) AND (Personality) AND (“Romantic Relationships” OR “Intimate Partnership”), (“Fiziksel Şiddet”) AND (Kişilik) AND (“Romantik İlişkiler”) olarak belirlenmiş olup; “Science Direct”, “Google Scholar”, “Medline”, “PubMed”, “Scopus” ve “Web of Science” veri tabanlarından tarama yapılmıştır.

Verilerin Çıkarılması

Bu çalışma için belirlenen anahtar kelimeler ile “Science Direct”, “Google Scholar”, “Medline”, “PubMed”, “Scopus” ve “Web of Science” veri tabanlarında yapılan alan yazın taramasında toplam 454 adet sonuca ulaşılmıştır. Bazı makalelerin birden çok veri tabanında yer alması sebebiyle oluşan mükerrerlikler düzeltilindiğinde, bu sayı 434’e düşmüştür. Elde edilen makalelerin 155’i, romantik ilişki bağlamında olmadığı; 15’i İngilizce veya Türkçe olmadığı; 125’i, 18 yaşın altındaki katılımcılarla yürütüldüğü, 82’si fiziksel şiddet üzerine olmadığı ve 30’u da derleme konusu ile alakalı olmadığı için derlemeye dâhil edilmemiştir. Toplam 27 makale ve tez çalışması bu derlemeye dâhil edilmiştir.

DERLEMeye DAHİL EDİLEN ÇALIŞMALARIN ÖZELLİKLERİ

Tablo 1. Derlemeye dâhil edilen çalışmaların özellikleri

Makale Yazarı	Makale Yılı	Çalışmanın Yapıldığı Ülke	Çalışmanın Konusu
Akat ve ark.	2023	Türkiye	Bilişsel Duygu Düzenleme Stratejileri ve Flört Şiddetine Yönelik Tutumun İlişkisi
Ambler ve ark.	2023	Amerika	Kişilik Özelliği Duygusal Zeka ile Romantik İlişkideki Şiddet Mağduriyetinin İlişkisi
Barbaro ve ark. (Çalışma 1, 2)	2019	Amerika	Bağlanma Anksiyetesi ve Yakın Partner Şiddeti (uygulama ve maruz kalma) İlişkisinin Genetik Faktörler bağlamında incelenmesi

Bedir (Yüksek Lisans Tezi)	2021	Türkiye	Romantik İlişkilerde Partner Şiddetine Maruz Kalan Kadınların, Şiddete İlişkin Algılarının İncelenmesi (Nitel Çalışma)
Beltrán-Morillas ve ark.	2019	İspanya	Partner Bağımlılığı ve Yakın Partner Şiddetine Maruz Kalma İlişkisi
Costa ve Botelho	2021	Portekiz	Yakın Partner Şiddetine Maruz Kalma, TSSB ve Güvensiz Bağlanma Stillerinin İlişkisi
Coyne ve ark.	2010	Amerika ve İngiltere	Birincil ve İkincil Psikopati ile Medya Üzerinden Maruz Kalınan Agresyonun, Romantik İlişkide Uygulanan Fiziksel Şiddet ile İlişkisi
Çakal (Yüksek Lisans Tezi)	2022	Türkiye	Flörtte Şiddete Yönelik Tutumlar, Benlik Saygısı Bağlanma Modelleri İlişkisi
Çıvgın (Yüksek Lisans Tezi)	2022	Türkiye	Bağlanma Stilleri, Kişiler Arası Bağımlılık ile Flört Şiddeti Tutumu İlişkisi
Goodnight ve ark.	2017	Amerika	Yakın Partner Şiddeti ile Demografik, Sosyal Faktörler ve Kontrole Dirençli Mizaç İlişkisi
Golmaryami ve ark.	2021	Amerika	Soğuk- Duygusuz Karakter Özelliği ile Romantik İlişkilerdeki Şiddetin İlişkisi
Inman ve London	2021	Amerika	Reddedilme Duyarlılığı ve Kendini Susturma ile Yakın Partner Şiddeti Arasındaki İlişki
Koonce ve ark.	2023	Amerika	Psikopati ve Düşmancılık Eğiliminin, Romantik İlişkide Dezavantajlı Hamile Kadınlar Tarafından Uygulanan Fiziksel Şiddet ile İlişkisi
Leisring	2023	Amerika	Kadınların Romantik İlişkide Fiziksel Şiddet Uygulama Motivasyonu
Maloney ve ark.	2024	Amerika	Büyüklenmeci Narsisizm, Kırılgan Narsisizm ve Durumsal Provokasyon Türlerinin Yakın Partner Şiddeti ile İlişkisi
Mert (Yüksek Lisans Tezi)	2023	Türkiye	İlişkide Şiddet Kabul Düzeyi İle Psikolojik Sağlamlık İlişkisi
Mumford ve ark.	2019	Amerika	Zorlu Çocukluk Dönemi Deneyimleri ile Partner Şiddeti İlişkisi (demografik değişkenler, uyumluluk ve öz denetim kontrol edildiğinde)

Øverup ve ark. (Çalışma 2, 3)	2017	Amerika	Öz Belirleme Teorisi ve Yakın Partner Şiddeti İlişkisi (Korelasyonel ve deneysel çalışma)
Öztürk (Yüksek Lisans Tezi)	2021	Türkiye	Benlik Saygısı ve Bağlanma Biçimlerinin Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar ile İlişkisi
Paetzold ve ark.	2017	Amerika	Dağınık Bağlanma- Dissosiyatif Semptomlar ve Romantik İlişki Fiziksel Şiddete Maruz Kalmanın İlişkisi
Pektaş (Yüksek Lisans Tezi)	2022	Kuzey Kıbrıs	İlişkisel Benlik Kurgusu ve Flört Şiddetine İlişkin tutumların ilişkisi
Rholes ve ark.	2016	Amerika	Bağlanma ile Partner Şiddeti Uygulama Arasındaki İlişkide Dezorganize Bağlanmanın Aracılık Rolü
Selçuk (Yüksek Lisans Tezi)	2021	Türkiye	Bağlanma Stili ve Romantik İlişkide Şiddete Maruz Kalma
Serçe (Yüksek Lisans Tezi)	2023	Türkiye	Çocukluk Çağı Örselleyici Olaylar, Reddedilme Duyarlılığı ve Akılcı Olmayan İnançların Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar ile ilişkisi
Sjödén ve ark.	2017	İsveç	Romantik İlişkide Fiziksel Şiddet Suçu İşleyenler, Diğer Fiziksel Şiddet Suçluları ve Normal Popülasyonun Psikososyodemografik Faktörler Açısından Karşılaştırılması
Valdez ve ark.	2012	Amerika	Bağlanma Stilleri ve Yakın Partner Şiddeti Kabul Tutumları İlişkisi
Waite ve Mooney	2024	İngiltere	Karanlık Üçlü Kişilik Özellikleri ve Yakın Partner Şiddetine Dair Tutumların ilişkisi

Bu derlemeye toplam 27 adet çalışma dâhil edilmiştir. Dâhil edilen çalışmaların 9 tanesi Türkçe, geri kalan 18 tanesi ise İngilizce dilinde yayınlanmıştır ve Türkçe olarak yayınlanan araştırmaların biri dışında diğer hepsi tez çalışmasıdır. Dâhil edilen araştırmaların yalnızca bir tanesi nitel, diğer 26 tanesi ise nicel çalışmadır.

DERLEMeye KOnu ÇALIŞMALARDAKİ KATILIMCILARIN ÖZELLİKLERİ**Tablo 2.** Derlemeye konu çalışmalardaki katılımcıların özellikleri

Makale Yazarı	Makale Yılı	Katılımcı Niteliği	Katılımcı Sayısı	Kadın	Erkek	Katılımcıların Yaşları
Akat ve ark.	2023	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	333	240	93	18-35
Ambler ve ark.	2023	Yetişkin (Kadın)	381	381	-	18-78
Barbaro ve ark. (Çalışma 1)	2019	Yetişkin (Heteroseksüel)	277	%41	%59	Ort. 32.7
Barbaro ve ark. (Çalışma 2)	2019	Yetişkin (Heteroseksüel) Çalışma 1'e Katılan Katılımcılar	277	%41	%59	Ort.32.7
Bedir (Yüksel Lisans Tezi)	2021	Yetişkin (Yakın Partner Şiddeti Mağduru Kadınlar)	20	20	-	18-35
Beltrán-Morillas ve ark.	2019	Yetişkin (Üniversite Öğrencisi Kadın)	169	169	-	18-27
Costa ve Botelho	2021	Yetişkin (Şiddet Mağduru Kadınlar)	209	209	-	18-76 Ort.34.64
Coyne ve ark.	2010	Yetişkin (Üniversite Öğrencisi)	337	%55	%45	18-27
Çakal (Yüksek Lisans Tezi)	2022	Yetişkin (Çeşitli Meslek Gruplarından Kişiler)	561	331	230	18-26
Çıvgın (Yüksek Lisans Tezi)	2022	Yetişkin (Çeşitli Meslek Gruplarından Kişiler)	301	209	92	-

Golmaryami ve ark.	2021	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	216	167	49	18-50
Goodnight ve ark.	2017	Yetişkin (Çocuk Gelişim Projesinden)	466	228	238	18-23
Inman ve London	2021	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	410	%55,1	%44,9	20,1
Koonce ve ark.	2023	Yetişkin (Dezavantajlı Sosyo-demografik Özelliklere Sahip Hamile Kadınlar)	203	203	-	Ort. 30,8
Leisring	2013	Yetişkin (Üniversite Öğrencisi Kadınlar)	348	348	-	Ort. 18,8
Maloney ve ark.	2024	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	294	183	111	18-26
Mert (Yüksek Lisans Tezi)	2023	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	577	387	190	18-24+
Mumford ve ark.	2019	Yetişkin (Çeşitli Meslekler)	2284	%50,2	%49,8	18-32
Øverup ve ark. (Çalışma 2)	2017	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	324	271	44	18-57
Øverup ve ark. (Çalışma 3)	2017	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	274	234	39	18-53
Öztürk (Yüksek Lisans Tezi)	2021	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	200	112	88	18+
Paetzold ve ark.	2017	Yetişkin (Çeşitli Meslek Grupları)	487	%58	%42	21-80 Ort. 34,1

Pektaş (Yüksek Lisans Tezi)	2022	Yetişkin (Çeşitli Meslek Gruplarından Kişiler)	385	232	153	18-31+
Rholes ve ark.	2016	Yetişkin (Çeşitli Meslek Gruplarından Kişiler)	510	%58	%42	21-80 Ort. 34,1
Selçuk (Yüksek Lisans Tezi)	2021	Yetişkin (Çeşitli Meslek Gruplarından Kadınlar)	384	384	9	Ort. 27,54
Serçe (Yüksek Lisans Tezi)	2023	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	970	%66	%34	18-21+
Sjödén ve ark.	2017	Yetişkin (Hapishanedeki Suçlular)	262	-	262	18-25
Valdez ve ark.	2012	Yetişkin (Üniversite Öğrencileri)	145	93	52	18-38 Ort. 20,48
Waite and Mooney	2024	Yetişkin (Çeşitli Meslek Gruplarından Kişiler)	150	114	34	18-74

Bu geleneksel derlemede incelenen araştırmaların toplam katılımcı sayısı 12.591’dir. Katılımcı sayısı en düşük olan araştırma, 20 katılımcıyla yürütülen Bedir’in²⁵ nitel çalışmasıdır. Nicel araştırmalarda da en düşük katılımcı sayısına sahip olan araştırma, 145 kişiyle yürütülen Valdez²⁶ ve arkadaşlarının çalışmasıdır. Bu 27 çalışma arasında 2.284 kişi ile en yüksek katılımcı sayısına sahip çalışma Mumford²⁷ ve arkadaşları tarafından yürütülmüştür.

25 Yunus Bedir, “Romantik İlişkilerde Partner Şiddetine Maruz Kalan Kadınların Şiddete İlişkin Algılarının İncelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Aksaray, 2021, s. 1-104.

26 Christine E. Valdez - Michelle M. Lilly - David A. Sandberg, “Gender Differences in Attitudinal Acceptance of Intimate Partner Violence Perpetration Under Attachment-Relevant Contexts”, *Violence and Victims*, vol. 27, no. 2, 2012, p. 229-245; doi.org/10.1891/0886-6708.27.2.229

27 Elizabeth A. Mumford - Bruce G. Taylor - Mark Berg - Weiwei Liu - Noelle Miesfeld, “The

Bulgular

Bu derlemeye toplam 27 çalışma dâhil edilmiştir. İlgili araştırmaların 11 tanesi fiziksel şiddet uygulama, 4 tanesi fiziksel şiddete maruz kalma, 3 tanesi hem fiziksel şiddet uygulama hem fiziksel şiddete maruz kalma, 9 tanesi de fiziksel şiddeti mazur görme tutumları ve ilişkili çeşitli değişkenler üzerinedir.

Goodnight ve arkadaşları²⁸, gelişimsel sistemler perspektifini kullanarak erken yetişkinlikteki partner şiddeti eğilimlerinin; çeşitli demografik, kişilik ve sosyal-çevresel değişkenler tarafından nasıl etkilendiğini incelemişlerdir. Kişilik eğilimleri ve çevresel değişkenlere ilişkin veriler, katılımcılar 5 yaşındayken toplanmaya başlanmış ve 23 yaşına gelene kadar her yıl veri alınmaya devam edilmiştir. Yakın partner şiddetini ölçen veriler ise katılımcıların 18-23 yaşları arasında elde edilmiştir. İlgili araştırmada, kontrole dirençli mizaç özelliğinin; ergenlik döneminde olumsuz ebeveyn-ergen ilişkileri ve anti sosyal arkadaş çevresi gibi diğer faktörlerle birleşerek yakın partner şiddeti uygulaması için önemli bir risk faktörü oluşturduğu belirtilmiştir.

Romantik ilişkide işlenen şiddet suçlarının faillerinin psiko-sosyo-demografik özelliklerini (çocukluk travmaları, psikiyatrik geçmiş, ıslah evi geçmişi olup olmadığı, eğitim durumu, mevcut akut ve kişilik psikopatolojileri, agresif antisosyal davranışları ve psikopatik kişilik eğilimleri) diğer şiddet suçu failleri ve normal popülasyonunkiler ile karşılaştıran bir araştırmada²⁹, partnerlerine şiddet uygulayan grubun, söz konusu değişkenler açısından normal popülasyona göre daha sorunlu bir psikososyal geçmişten geldikleri, ancak diğer şiddet suçluları ile farklılaşmadıkları ortaya konmuştur.

Mumford ve arkadaşları,³⁰ araştırmalarında; yaş, cinsiyet, ırk, partner ile birlikte yaşama, uyumluluk ve öz denetim eğilimleri kontrol edildiğinde, çocukluk

---

Social Anatomy of Adverse Childhood Experiences and Aggression in A Representative Sample of Young Adults in The U.S.”, *Child Abuse & Neglect*, vol. 88, 2019, p. 15-27; doi.org/10.1016/j.chiabu.2018.10.016.

28 Jackson A. Goodnight - John E. Bates - Amy Holtzworth-Munroe - Gregory S. Pettit - Robin H. Ballard - Jeannette M. Iskander - Anna Swanson - Kenneth A. Dodge - Jennifer E. Lansford, “Dispositional, Demographic, and Social Predictors of Trajectories of Intimate Partner Aggression in Early Adulthood”, *J Consult Clin Psychol*, vol. 85, no. 10, 2017, p. 950-965; doi:10.1037/ccp0000226.

29 Anna-Kari Sjödin - Märta Wallinius - Eva Billstedt - Björn Hofvander - Thomas Nilsson, “Dating Violence Compared to Other Types of Violence: Similar Offenders but Different Victims”, *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, vol. 9, 2017, p. 83-91; doi.org/10.1016/j.ejpal.2017.03.001.

30 Elizabeth A. Mumford - Bruce G. Taylor - Mark Berg - Weiwei Liu - Noelle Miesfeld, *a.g.e.*

çağında maruz kalınan kötü muamele ve istismar (fiziksel/duygusal/cinsel) ile yetişkinlikte romantik ilişkide olduğu partnerine fiziksel şiddet uygulama arasında anlamlı bir ilişki olmadığını tespit etmişlerdir. Psikolojik şiddet söz konusu olduğunda ise bahse konu değişkenler kontrol edildiğinde de çocuklukta maruz kalınan kötü muamele, yetişkin romantik ilişkilerinde partnere uygulanan sözel şiddeti yordamaya devam etmiştir.

Yapılan diğer bir araştırmada,³¹ kadınların romantik ilişkide oldukları partnerlerine fiziksel şiddet ve duygusal istismar uygulama motivasyonları incelenmiş; öfke, duygusal incinmeye karşı oluşan hınç, partnerin ilgisini çekme, kıskançlık ve stresin, katılımcıların partnerlerine şiddet uygulamadaki motivasyonları olarak ön plana çıktığı belirlenmiştir. Romantik ilişkide partner şiddetine maruz kalan kadınların şiddete ilişkin algılarını inceleyen ve yüksek lisans tezi kapsamında yürütülen bir nitel araştırmada da önceki araştırmalarla benzer bulgular elde edilmiş,³² şiddetin algılanan nedenleri arasında; yetiştirilme tarzı, kıskançlık, kontrol altına alma isteği, güvensizlik, kültürel çatışmalar ve ekonomik zorluklar gösterilmiştir.

Mert'in yüksek lisans tezi³³ kapsamında, romantik ilişkide şiddet kabulü ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişki üzerine üniversite öğrencileri ile yürüttüğü araştırmada; psikolojik sağlamlık ile partner şiddetini kabul etme arasında anlamlı negatif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bunun yanı sıra, erkeklerin, ilişkideki şiddeti kabul etme oranları kadınlara kıyasla anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Geçmiş şiddet deneyiminin şiddet kabulü ile pozitif ilişkili olduğu da araştırmanın bulguları arasındadır.

İspanyol üniversite öğrencisi kadınlar arasında, partnerlerine özgü bağımlılık (partner specific dependency) düzeylerinin ve suçluluk duygularının, ilişkideki fiziksel şiddet ve sadakatsizlik gibi ihlalleri affetme sürecine etkisinin incelendiği bir çalışmada Beltrán-Morillas ve arkadaşları,³⁴ partnere özgü bağımlılık düzeyi

31 Penny A. Leisring, "Physical and Emotional Abuse in Romantic Relationships: Motivation for Perpetration Among College Women", *Journal of Interpersonal Violence*, vol. 28, no. 7, December 2013, p. 1437–1454; doi: 10.1177/0886260512468236

32 Yunus Bedir, *a.g.e.*

33 Kadir Mert, "Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerde Çiftler Arası Şiddet Kabul Düzeyleri ile Psikolojik Sağlamlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Konya, 2023, s. 1-110.

34 Ana M. Beltrán-Morillas - Inmaculada Valor-Segura - Francisca Expósito, "Partner-Specific Dependency and Guilt as Predictors of Forgiveness in Spanish University Women", *The Spanish Journal of Psychology*, vol. 22, no. e19, 2019, p. 1–11; doi:10.1017/sjp.2019.19

yüksek olan kadınların, partnerleri tarafından fiziksel şiddet uygulanan romantik ilişkileri devam ettirmeye eğilimli olduklarını; uygulanan şiddet karşısında suçluluk duygularının tetiklendiğini, bunun da partnerlerini affetme eğilimlerini artırdığını bulmuşlardır.

Bağlanma stilleri ve partner şiddetini kabul etme tutumu ilişkisini cinsiyet farklılıkları üzerinden inceleyen bir çalışmada,³⁵ bağlanma kaygısı yüksek olan erkeklerin, romantik ilişkide terk edilme tehdidi sebebiyle hem kadınlara hem de erkeklere, partnerleri tarafından fiziksel şiddet uygulanmasını daha fazla onayladıkları görülmüştür. Aynı çalışmada, kaçınan bağlanma düzeyi daha yüksek olan erkeklerin ise terkedilme tehdidi nedeni ile sadece kadınlara, partnerleri tarafından fiziksel şiddet uygulanmasını daha mazur gördükleri de bulunmuştur. İlgili çalışmada, kadın katılımcıların sonuçları için ise bağlanma tarzına ilişkin herhangi bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Barbaro ve arkadaşları³⁶ tarafından yapılan bir çalışmada ise daha önceki çalışmalarda³⁷ tutarlı bir şekilde ortaya konan bağlanma kaygısı- yakın partner şiddeti uygulanması ve buna maruz kalınması arasındaki ilişkinin genetik faktörler bağlamında incelenmesi hedeflenmiştir. İlgili çalışmada, alan yazını bulgularına paralel olarak bağlanma kaygısı romantik ilişkilerde hem şiddet uygulama hem de şiddete maruz kalma ile ilişkili bulunmuş ve yapılan simülasyon analizi ile söz konusu ilişkinin %25 oranında genetik faktörler ile açıklanabildiği ortaya konmuştur. Yapılan farklı bir çalışmada³⁸ ise dezorganize bağlanmanın, çocukluk çağı travmaları ile romantik ilişkilerde partner şiddeti uygulanması arasında anlamlı bir aracı rolü olduğu belirlenmiştir. Bağlanma stilleri ve flört şiddeti üzerine yapılan yüksek lisans tezi kapsamındaki başka bir çalışmada³⁹ da partner şiddetine karşı olumlu tutumların kaygılı ve kaçınan bağlanma düzeyleri ve duygusal bağımlılık ile

35 Christine E. Valdez - Michelle M. Lilly - David A. Sandberg, *a.g.e.*

36 Nicole Barbaro - Brian B. Boutwell - Todd K. Shackelford, “Associations Between Attachment Anxiety and Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization: Consideration of Genetic Covariation”, *Personality and Individual Differences*, vol. 147, 2019, p. 332–343; doi.org/10.1016/j.paid.2019.05.008.

37 Diane R. Follingstad - Rebekah G. Bradley - Cynthia M. Helff - James E. Laughlin, “A Model for Predicting Dating Violence: Anxious Attachment, Angry Temperament, and Need for Relationship Control”, *Violence and Victims*, vol. 17, no. 1, 2002, p. 35-47; doi:10.1891/vivi.17.1.35.3363.

38 W. Steven Rholes - Ramona L. Paetzold - Jamie L. Kohn, “Disorganized Attachment Mediates the Link from Early Trauma to Externalizing Behavior in Adult Relationships”, *Personality and Individual Differences*, vol. 90, 2016, p. 61–65; dx.doi.org/10.1016/j.paid.2015.10.043.

39 Buse G. Çıvgın, *a.g.e.*

pozitif ilişki gösterdiği bulunmuştur. Benzer bulgular Selçuk'un⁴⁰ araştırmasında da görülmüştür. Romantik ilişkilerinde fiziksel şiddet mağduru kadınların, şiddete uğramayanlar ile karşılaştırıldıklarında daha kaygılı ve kaçınan bağlanma stillerine sahip oldukları saptanmıştır.

Costa ve Botelho⁴¹ ise bağlanma stili ve yakın partner şiddeti ilişkisini, Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) semptomları üzerinden incelemiştir. Bu araştırmanın katılımcıları yalnızca kadınlardan oluşmaktadır. Romantik ilişkilerinde şiddete maruz kalmış kadınlar, şiddete maruz kalmayanlara göre daha şiddetli TSSB semptomları göstermiştir, bağlanma kaygısı düzeylerinin de daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra, bağlanma kaygısı, romantik ilişkide yüksek düzeyde psikolojik şiddete ve fiziksel şiddete maruz kalma ile düşük bağımlı bağlanmanın (dependency attachment- partnerin güvende ve güvenilir olduğundan emin olma isteği) TSSB semptomlarını anlamlı olarak pozitif yönde yordadığı; bağlanma kaygısının, romantik ilişkilerde maruz kalan fiziksel şiddet ile TSSB semptomları arasındaki ilişkide de kısmi aracılık rolü olduğu tespit edilmiştir. Başka bir çalışmada da⁴² romantik ilişkilerde şiddete (fiziksel ve psikolojik) maruz kalmanın, dezorganize bağlanma ve dissosiyatif semptomlar arasındaki ilişkide düzenleyici rolü olduğu tespit edilmiştir.

Flört şiddetine yönelik tutumları, benlik saygısı ve bağlanma modelleri üzerinden inceleyen Çakal⁴³ ise ilgili çalışmada, kadınların flörtte psikolojik ve fiziksel şiddet uygulamasının kabul edilirliliğinin, benlik saygısı tarafından negatif, kaygılı bağlanma eğilimi tarafından ise pozitif yordandığı belirtmiştir. Bahse konu yordayıcılık modeli, erkeklerin flörtte şiddet uygulamasının kabul edilebilirliği açısından ise anlamlı çıkmamıştır. Araştırmacı, söz konusu cinsiyet farklılığının, toplumsal cinsiyet rollerindeki farklılıklar üzerinden açıklanabileceğini düşünmüştür. Benlik saygısı, flört şiddetine yönelik olumlu tutumlar ve bağlanma

40 Sümeyye Selçuk, “Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Açısından Bağlanma Stili, Kadına Yönelik Şiddet Tutumu ve Benlik Saygısının İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Programı, İstanbul, 2021, p. 1-90.

41 Eleonora C.V. Costa - Assunção A L P Botelho, “The Impact of Intimate Partner Violence on Psychological Well-Being: Predictors of Posttraumatic Stress Disorder and The Mediating Role of Insecure Attachment Styles”, *European Journal of Trauma & Dissociation*, vol. 5, 2021, p.1-10; doi.org/10.1016/j.ejtd.2020.100151.

42 Ramona L. Paetzold - W. Steven Rholes - Joel L. Andrus, “A Bayesian Analysis of The Link Between Adult Disorganized Attachment and Dissociative Symptoms”, *Personality and Individual Differences*, vol. 107, 2017, p. 17–22; doi.org/10.1016/j.paid.2016.11.031.

43 Ecenur Çakal, a.g.e.

biçimleri üzerine yapılan farklı bir araştırmada⁴⁴ da romantik ilişkilerde şiddete (fiziki, ekonomik, duygusal, cinsel) yönelik olumlu tutumlar ile benlik saygısı ve güvenli bağlanma arasında negatif, kaygılı ve kaçınan bağlanma arasında ise pozitif ilişki bulunduğu belirlenmiştir.

Golmaryami ve arkadaşları⁴⁵ çalışmalarında, soğuk-duygusuz karakter özelliklerinin (callous-unemotional traits) diğer bir deyişle psikopatinin duygusal bileşeninin, romantik ilişkilerdeki fiziksel şiddet ile ilişkisini araştırmışlar ve antisosyal davranışlar kontrol edildiğinde bile soğuk-duygusuz karakter özelliklerinin partnere fiziksel şiddet uygulama ile pozitif ilişki gösterdiğini bulmuşlardır. Coyne ve arkadaşları⁴⁶ da psikopati, romantik ilişki şiddeti ve medya üzerinden maruz kalınan agresyon arasındaki ilişki üzerine bir araştırma yapmışlardır. İlgili araştırmada psikopatiyi, birincil (bencillik, bakım vermeme ve manipülatiflik) ve ikincil (dürtüsellik ve kendini sabote etme) olmak üzere iki düzeyde incelemişlerdir. Söz konusu araştırmada, ikincil psikopatinin her iki cinsiyette de romantik ilişkilerdeki fiziksel şiddet ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Buna karşın, birincil psikopatinin, yine her iki cinsiyette sadece ilişkişel şiddet (psikolojik, ekonomik vb.) ile pozitif ilişki gösterdiği ortaya konmuştur. Medya üzerinden maruz kalınan agresyonun ise bahse konu istatistiksel ilişkilerde herhangi bir aracılık rolü bulunmadığı tespit edilmiştir.

Karanlık üçlü kişilik özellikleri ve partner şiddeti arasındaki ilişkiyi, dezavantajlı sosyodemografik özelliklere sahip hamile kadınlar üzerinden inceleyen bir başka araştırmada⁴⁷ psikopatinin, geçmiş alan yazını bulguları ile örtüşür şekilde, romantik ilişkilerde fiziksel şiddet uygulamanın en anlamlı yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Buna karşın, araştırmacıların beklentileri ile çelişir şekilde, romantik ilişkilerde fiziksel şiddete maruz kalma, psikopati

44 Işık Hilal Öztürk, “Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetinin Benlik Saygısı ve Bağlanma Biçimleri ile Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Ana Bilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı, İstanbul, 2021, p. 1- 86.

45 Farrah N. Golmaryami - Erin P. Vaughan - Paul J. Frick, “Callous-Unemotional Traits and Romantic Relationships”, *Personality and Individual Differences*, vol. 168, 2021, p. 1-6; doi: org/10.1016/j.paid.2020.110408.

46 Sarah M. Coyne - David A. Nelson - Nicola Graham-Kevan - Emily Keister - David M. Grant, “Mean on The Screen: Psychopathy, Relationship Aggression, and Aggression in The Media”, *Personality and Individual Differences*, vol. 48, 2010, p. 288-293; doi:10.1016/j.paid.2009.10.018.

47 W. Roger Mills-Koonce - Maya Bracy - Michael T. Willoughby - Sarah J. Short, “The Dark Triad and Intimate Partner Violence Among Pregnant Women”, *Personality and Individual Differences*, vol. 214, 2023, p. 1-6; <https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112332>.

tarafından değil, kurbanın depresyon düzeyi tarafından anlamlı olarak yordanmıştır. Araştırmacılar, söz konusu bulguyu, depresyonun partner şiddetine maruz kalmanın bir nedeni veya sonucu olabileceği şeklinde açıklamışlardır. Aynı araştırmada, düşmanlık hislerinin, psikopati ve fiziksel şiddet uygulama arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü olduğu da saptanmıştır. Karanlık üçlü özelliklerinin partner şiddetini mazur görmeyi ön görmesi üzerine yapılan bir çalışmada⁴⁸ ise erkek olmak, makyavelist ve psikopatik kişilik eğilimleri, yakın partner şiddetini mazur görmeyi pozitif yönde anlamlı olarak yordamış ancak narsisizmin anlamlı bir yordayıcılık gücü olmadığı görülmüştür.

Kırılğan ve büyülenmeci narsisizmin partner şiddeti ile ilişkisini inceleyen bir çalışmada⁴⁹ ise hem büyülenmeci hem de kırılğan narsisizmin, başarı tehdidi içeren hipotetik durumlarda, partnere psikolojik ve fiziksel şiddet uygulama ile pozitif ilişkili olduğu; ilişki tehdidi içeren hipotetik durumlarda ise büyülenmeci narsisizm ile kırılğan narsisizmin farklılaştığı bulunmuştur. İlişki tehdidi içeren durumlarda, kırılğan narsisizm ile partnere uygulanan psikolojik ve fiziksel şiddet ilişkisinde herhangi bir farklılaşma ortaya çıkmazken, büyülenmeci narsisizm ile sadece partnere uygulanan fiziksel şiddet arasında pozitif bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Araştırmacılar, söz konusu bulguları, durumsal provokasyonlar ile partnere uygulanan şiddet türü arasındaki ilişkinin, en azından psikolojik şiddet bazında, narsisizmin türüne göre farklılaşabileceği şeklinde yorumlamışlardır.

Ambler ve arkadaşları⁵⁰ da kadınlar ile yaptıkları bir araştırmada, kendilerine fiziksel şiddet uygulama olasılığı yüksek partnerler ile ilişkiye girme eğilimi ile kişilik duygusal zekâ özelliklerinin (duygu ifadesi, özgüven, empati, iç motivasyon, iyimserlik, girişkenlik v.b.) yüksek negatif korelasyon gösterdiğini tespit etmişlerdir.

İlişkisel benlik kurgusu ve ilişki istikrarının flört şiddetine ilişkin olumlu tutumlar ile ilişkisinin incelendiği yüksek lisans tezi kapsamındaki bir araştırmada⁵¹, ilişkisel bağımlı benlik kurgusu ile kişilerin fiziksel flört şiddetine

48 Charlie Waite - Robyn Mooney, "Unmasking the Dark Triad: Exploring Its Relationship with Attitudes Toward Intimate Partner Violence", *Journal of Criminal Psychology*, vol. 14, no. 4, 2024, p. 467-483; <https://doi.org/10.1108/JCP-02-2024-0016>.

49 Molly A. Maloney - Samantha C. Dashineau - Andrea A. Massa - Courtney C. Benefiel, "Dimensions of Narcissism and Intimate Partner Aggression: A Vignette Study", *Personality and Individual Differences*, vol. 217, 2024, p. 1-6; doi.org/10.1016/j.paid.2023.112449.

50 Kathryn Ambler - K.V. Petrides - Philip A. Vernon, "Relations Between a Self-Defeating Interpersonal Style and Trait Emotional Intelligence", *Personality and Individual Differences*, vol. 203, 2023, p. 1-4; doi.org/10.1016/j.paid.2022.112026.

51 Zehra Nur Pektaş, "Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Benlik Kurgusu ve İlişki İstikrarının

ilişkin olumlu tutumları arasında anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. Pektaş⁵² ilişkisel benlik kurgusu yüksek olan bireyler için öznel ihtiyaçlarından ve isteklerinden çok, ilişkideki bağlılık ve aidiyetin önemli olduğunu belirterek, söz konusu bulguları, kişilerin hayatlarında ön plana koydukları ilişkileri içinde kalabilmek için geliştirdikleri bir uyumlanma çabasının sonucu olarak yorumlamıştır. Akat ve arkadaşları⁵³ da benzer şekilde flört şiddetine yönelik tutumlar üzerine çalışmışlardır. Araştırmalarında inceledikleri değişkenler; flört şiddetine yönelik tutum, bilişsel duygu düzenleme stratejileri ve ilişki doyumdur. Bulgular, her iki cinsiyet için de romantik ilişkilerde fiziksel şiddete ilişkin olumlu tutumların, diğerlerini suçlama bilişsel duygu düzenleme stratejisi ile pozitif ilişki gösterdiğini ortaya koymuştur.

Överup ve arkadaşları, üç aşamadan oluşan araştırmalarının 2. ve 3. aşamalarında; Öz Belirleme Teorisi (Self Determination Theory) kapsamında, özerk (autonomous), kontrollü (controlled) ve silik (impersonal) motivasyon oryantasyonlarının, romantik ilişkilerde partner şiddeti uygulanması ile ilişkisini sırası ile korelasyonel ve deneysel olarak incelemişlerdir. Araştırma sonuçları hem regresyon analizinde hem de deneysel çalışmada; özerk motivasyon oryantasyonunun (içsel, kişinin tercihi ile şekillenen) daha düşük, kontrollü motivasyon oryantasyonunun (ödül, ceza, onay ihtiyacı, utançtan kaçınma gibi iç ve dış baskılar ile şekillenen) ise daha yüksek fiziksel partner şiddeti ile ilişkili olduğunu göstermiştir. 2. çalışmada silik motivasyon (motivasyonsuzluk) oryantasyonu ile fiziksel partner şiddeti arasında ise anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Öz güvenin ise fiziksel şiddet uygulama olasılığının düşüklüğü ile pozitif ilişkili olduğu tespit edilmiştir.

Kendini susturma, reddedilme duyarlılığı ile yakın partner şiddeti arasındaki ilişkiyi inceleyen bir araştırmada Inman ve London,⁵⁴ reddedilme hassasiyetinin, hem partner şiddeti uygulamayı hem de şiddet mağduriyetini yordadığını göstermişlerdir. Bunun yanı sıra, aynı araştırmada, kendini susturma eğiliminin, reddedilme hassasiyeti ve partner şiddetine maruz kalma ilişkisinde aracı rolü

Flört Şiddeti İle İlişkisi” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yakın Doğu Üniversitesi Li-sansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa, 2022, s. 1-98.

52 Zehra Nur Pektaş, *a.g.e.*

53 Muhammed Akat - Fuad Bakioğlu - Hülya Ercan, “Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum, Duygu Düzenleme Stratejileri ve İlişki Doyumunun İncelenmesi”, *Yaşadıkça Eğitim*, vol. 37, no. 3, yıl 2023, s. 814-827; doi: 10.33308/26674874.2023373515.

54 Elizabeth M. Inman - Bonita London, “Self-silencing Mediates the Relationship Between Rejection Sensitivity and Intimate Partner Violence”, *Journal of Interpersonal Violence*, vol. 37, no. 13-14, 2021, p. 1-20; doi.org/10.1177/088626052199794.

olduğu ve cinsiyet ile ırk faktörlerinin de reddedilme hassasiyeti- partnere şiddet uygulama/partner şiddetine maruz kalma ilişkisinde düzenleyici rolü bulunmadığı saptanmıştır. Serçe⁵⁵ de benzer şekilde; flört şiddeti, reddedilme hassasiyeti ve akılcı olmayan inançlar üzerine, yüksek lisans tezi kapsamında yaptığı araştırmasında, flört şiddetine ilişkin olumlu tutumlar ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları, reddedilmeye karşı duyarlılık ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasında anlamlı pozitif ilişki olduğunu tespit etmiştir. Aynı çalışmada, flört şiddetine karşı olumlu tutumlar ile çocukluk çağı örselenme yaşantıları arasındaki ilişkide, reddedilme hassasiyeti ve akılcı olmayan inançların aracılık rolü olduğu da belirlenmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Partner kaynaklı şiddetin en yaygın ve zarar verici türü olan fiziksel şiddet, olumsuz etkileri sebebiyle çalışmalarda sıklıkla yer almaktadır. Yakın partner şiddeti literatürde, birçok faktörle ilişkilendirilmiştir. Bunların en önde gelenlerinden biri de kişilik eğilimleridir. Buna karşın, bu derlemede kullanılan yıl aralığı sebebiyle elde edilen çalışmalar göreceli olarak daha kısıtlı sayıda olmuştur.

Geçmiş alan yazın bulguları doğrultusunda ve beklenildiği gibi bu derlemede de psikopati ve antisosyal davranışların partner kaynaklı fiziksel şiddet uygulama ile anlamlı pozitif ilişki gösterdiği tespit edilmiştir.⁵⁶ Araştırmalar psikopatiyi; psikopatinin duygusal bileşeni olarak gösterilen soğuk duygusuz kişilik özellikleri, birincil ve ikincil psikopati ve karanlık üçlü gibi farklı gruplandırmalar üzerinden ölçseler de genel olarak anlamlı sonuçlar elde etmişlerdir.⁵⁷ Buna karşın, bazı çelişkili bulgular da mevcuttur. Golmaryami ve arkadaşları,⁵⁸ psikopatinin duygusal boyutu olan soğukluk-duygusuzluk ile partnere fiziksel şiddet uygulama

55 Ruveyda Serçe, “Flört Şiddeti ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları: Reddedilme Duyarlılığı, Akılcı Olmayan İnançların Aracılık Rolü”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Tezli Yüksek Lisans Programı, Burdur, 2023, s. 1-151.

56 Anna-Kari Sjödin - Märta Wallinius - Eva Billstedt - Björn Hofvander - Thomas Nilsson, *a.g.e.*; W. Roger Mills-Koonce - Maya Bracy - Michael T. Willoughby - Sarah J. Short, *a.g.e.*; Charlie Waite - Robyn Mooney, *a.g.e.*

57 Farrah N. Golmaryami - Erin P. Vaughan - Paul J. Frick *a.g.e.*; Sarah M. Coyne - David A. Nelson - Nicola Graham-Kevan - Emily Keister - David M. Grant, *a.g.e.*; W. Roger Mills-Koonce - Maya Bracy - Michael T. Willoughby - Sarah J. Short, *a.g.e.*; Charlie Waite - Robyn Mooney, *a.g.e.*

58 Farrah N. Golmaryami - Erin P. Vaughan - Paul J. Frick, *a.g.e.*

arasında pozitif ilişki bulurken, Coyne ve arkadaşlarının⁵⁹ çalışmasında, benzer özellikleri paylaşan birincil psikopati ile sadece ilişkisel şiddet arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş, beklentilerinin aksine, fiziksel şiddet uygulama ile arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Yazarlar, söz konusu durumun, birincil psikopati özelliklerine sahip partnerlerin, manipülasyon gibi karşı tarafı kontrol etmeyi sağlayan ancak örtük yöntemler olması nedeni ile şiddete maruz kalan tarafından kolayca fark edilemeyen ilişkisel şiddet yöntemlerini, fiziksel şiddete tercih ediyor olabilecekleri ile açıklamışlardır. Bununla birlikte araştırmacılar, birincil psikopati özelliklerine sahip partnerlerin, ilişkisel şiddet yöntemleri partnerlerini kontrol etmede yetersiz kaldığında, fiziksel şiddete başvurma olasılıklarının yüksek olduğunu da belirtmişlerdir. Söz konusu açıklamanın, davranışsal agresyon isteğini kontrol etme kapasitesi ikincil psikopati özelliklerine sahip kişilere göre göreceli olarak daha yüksek olan birincil psikopati özelliklerine sahip kişiler için anlamlı bir gerekçe olabileceği düşünülmüştür. Bu kapsamda, psikopatinin bileşenleri ile partner şiddeti arasındaki ilişki üzerine gelecekte daha fazla araştırma yapılmasının faydalı olabileceği değerlendirilmiştir. Benzer bir çelişki, narsisizm üzerine yapılan iki araştırmanın sonuçları arasında da mevcuttur. Maloney ve arkadaşlarının⁶⁰ hipotetik başarı ve ilişkisel tehdit koşullarında hem büyülenmeci hem de kırılğan narsisizmin partnere fiziksel şiddet uygulama davranışı ile pozitif ilişki gösterdiğini tespit etmesine karşın, Waite ve Mooney,⁶¹ beklentilerinin aksine, narsisizm ile fiziksel şiddeti mazur görme tutumu arasında anlamlı bir ilişki bulamamışlardır. Yazarlar bu durumun, kendilik değerleri dışardan aldıkları onay ve takdire bağlı olan narsisistlerin, sosyal normlar tarafından kabul edilemez olarak nitelendirilen fiziksel şiddeti tutum düzeyinde kabul ederek imajlarını zedelemekten kaçınmış olabilecekleri ile açıklanabileceğini belirtmişlerdir. Söz konusu çelişkinin aynı zamanda tutum ve davranışın farklılaşabilmesinden ve/veya mağdurun kişilik özelliklerinden (narsisistlerin kendiliklerine karşı bir tehdit algıladıkları durumlarda şiddete başvurmalarının olası olduğu göz önünde bulundurulduğunda, her partnerin tutum ve davranışları bu agresyonu tetiklemiyor olabilir) kaynaklanmış olabileceği düşünülmüştür. Bunun yanı sıra, Sjödin ve arkadaşlarının⁶² araştırmasında, partnerlerine fiziksel şiddet uygulayan suçlular ile diğer şiddet suçluları arasında, psikopati eğilimleri ve anti sosyal davranışlar açısından farklılaşma olmadığı

59 Sarah M. Coyne - David A. Nelson - Nicola Graham-Kevan - Emily Keister - David M. Grant, *a.g.e.*

60 Molly A. Maloney - Samantha C. Dashineau - Andrea A. Massa - Courtney C. Benefiel, *a.g.e.*

61 Charlie Waite - Robyn Mooney, *a.g.e.*

62 Anna-Kari Sjödin - Märta Wallinius - Eva Billstedt - Björn Hofvander - Thomas Nilsson, *a.g.e.*

belirlenmiştir. İlişki tipleri bazında fiziksel şiddet uygulama ile ilişkili farklılaşan kişilik eğilimlerini tespit edebilmek, partner şiddetine özel müdahalelerin yapılandırılabilmesi için önemlidir. Bu nedenle de gelecekte daha çok sayıda araştırmanın, psikopati gibi literatürde fiziksel şiddet bağlamında ön plana çıkan kişilik eğilimleri haricindeki diğer kişilik özellikleri üzerine de mağdurlar ve failler için ayrı ayrı inceleme yapması önerilmektedir.

Geçmiş literatür bulguları ile de uyumlu şekilde; fiziksel şiddet uygulamanın,⁶³ fiziksel şiddete maruz kalmanın⁶⁴ ve fiziksel şiddeti mazur görme tutumlarının⁶⁵ genel olarak tutarlı bir şekilde kaygılı bağlanma ile pozitif ilişkili olduğu, bu derleme kapsamındaki bazı araştırmalar tarafından da ortaya konmuştur.⁶⁶ Bunun yanı sıra, Rholes ve arkadaşları,⁶⁷ dezorganize bağlanmanın; partnere fiziksel şiddet uygulama ile Paetzold ve arkadaşları⁶⁸ da partnerin fiziksel şiddetine maruz kalma ile pozitif ilişkili olduğunu tespit etmişlerdir. Bağlanma stilleri ile ilişkili olarak, bu derleme çalışması kapsamında çelişkili bulgulara ulaşan iki araştırma ise Çakal⁶⁹ ve Valdez ve arkadaşlarının⁷⁰ araştırmalarıdır. Her iki araştırma da fiziksel şiddeti mazur görme tutumları üzerine yapılmış çalışmalardır. Valdez ve arkadaşları,⁷¹ kadınların fiziksel partner şiddetini kabul edilebilir bulma tutumlarının bağlanma tarzlarına göre farklılaşmadığını; Çakal⁷² ise romantik ilişkilerde partnere fiziksel şiddet uygulanmasının mazur görülmesine ilişkin tutumlar ile kaygılı bağlanma stili ilişkisinin şiddet uygulayan partnerin cinsiyetine göre farklılaştığını; kadınlar için söz konusu ilişki anlamlı iken erkekler için anlamlı bir ilişki tespit edilemediğini belirtmiştir. Söz konusu çelişkilerin, tutum-davranış farklılaşması ve/veya kültürel farklardan kaynaklanmış olabileceği düşünülmüştür.

Bu derleme çalışmasında ayrıca tanı ötesi (transdiagnostik) patolojik/sağlıklı kişilik özellikleri ile partner şiddeti arasındaki ilişkileri inceleyen araştırma çeşitliliğinin artmaya başladığı da görülmüştür ancak genelde her bir araştırma faklı bir özelliği ele aldığından, ilgili kişilik özellikleri bazında yapılan araştırma

63 Nicole Barbaro - Brian B. Boutwell - Todd K. Shackelford, *a.g.e.*

64 Eleonora C.V. Costa - Assunc o A.L.P. Botelho, *a.g.e.*; Sümeyye Selçuk, *a.g.e.*

65 Buse G. Çıvgın, *a.g.e.*; Işık Hilal Öztürk, *a.g.e.*

66 Christine E. Valdez - Michelle M. Lilly - David A. Sandberg, *a.g.e.*; Nicole Barbaro - Brian B. Boutwell - Todd K. Shackelford, *a.g.e.*; Diane R. Follingstad - Rebekah G. Bradley - Cynthia M. Helff - James E. Laughlin, *a.g.e.*

67 W. Steven Rholes - Ramona L. Paetzold - Jamie L. Kohn, *a.g.e.*

68 Ramona L. Paetzold - W. Steven Rholes - Joel L. Andrus, *a.g.e.*

69 Ecenur Çakal, *a.g.e.*

70 Christine E. Valdez - Michelle M. Lilly - David A. Sandberg, *a.g.e.*

71 Christine E. Valdez - Michelle M. Lilly - David A. Sandberg, *a.g.e.*

72 Ecenur Çakal, *a.g.e.*

sayısı çok kısıtlıdır. Fiziksel şiddet uygulama ile *özerk* ve kontrollü motivasyon,⁷³ kontrole dirençli mizaç,⁷⁴ kıskançlık,⁷⁵ fiziksel şiddete maruz kalma ile partnere özgü bağımlılık,⁷⁶ reddedilme hassasiyeti ve kendini susturma,⁷⁷ duygusal zekâ;⁷⁸ fiziksel şiddeti mazur görme tutumları ile de ilişkisel bağımlı benlik,⁷⁹ bilişsel duygu düzenleme stratejileri,⁸⁰ benlik saygısı,⁸¹ psikolojik dayanıklılık,⁸² reddedilme hassasiyeti⁸³ ilişkisinin araştırıldığı görülmüştür. Sonuç olarak gelecekteki araştırma sayısının, belirli temel tanı ötesi patolojik/sağlıklı kişilik özelliklerine (duygu düzenleme güçlüğü, bilişsel esneklik vb. odaklanarak artırılmasının hem bu alanda kanıtların birikmesine ve daha net bir resmin ortaya çıkmasına hem de farklılaştırılmış müdahale programlarının şekillendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

Kaynakça

Adak, Nurşen, *Değişen Toplumda Değişen Aile*, Ankara, Siyasal Yayınevi, 2000.

Akat, Muhammed - Bakioğlu, Fuad - Ercan, Hülya, “Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetine Yönelik Tutum, Duygu Düzenleme Stratejileriyle İlişki Doyumunun İncelenmesi”, *Yaşadıkça Eğitim*, 37(3), 2023; <https://doi.org/10.33308/26674874.2023373515>.

Akbaş, İbrahim - Uyanık, Zeki, “Kadına Yönelik Şiddet”, *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 6(1), 2016.

Akgöz Aktaş, Güleycan - Aydın Acı, Arzu, “Flört İlişkilerinde Şiddetin Nedenleri: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 2024; <https://doi.org/10.16953/deusosbil.1281311>.

73 Camilla S. Overup - Benjamin W. Hadden - C. Raymond Knee - Lindsey M. Rodriguez, *a.g.e.*

74 Jackson A. Goodnight - John E. Bates - Amy Holtzworth-Munroe - Gregory S. Pettit - Robin H. Ballard - Jeannette M. Iskander - Anna Swanson - Kenneth A. Dodge - Jennifer E. Lansford, *a.g.e.*

75 Penny A. Leisring, *a.g.e.*

76 Ana M. Beltrán-Morillas - Inmaculada Valor-Segura - Francisca Expósito, *a.g.e.*

77 Elizabeth M. Inman - Bonita London, *a.g.e.*

78 Kathryn Ambler - K.V. Petrides - Philip A. Vernon, *a.g.e.*

79 Zehra Nur Pektaş, *a.g.e.*

80 Muhammed Akat - Fuad Bakioğlu - Hülya Ercan, *a.g.e.*

81 Işık Hilal Öztürk, *a.g.e.*

82 Kadir Mert, *a.g.e.*

83 Ruveyda Serçe, *a.g.e.*

Ambler, Kathryn - Petrides, K. – Vernon, Philip A., “Relations Between a Self-Defeating Interpersonal Style and Trait Emotional Intelligence”, *Personality and Individual Differences*, 203, 2023; <https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.112026>.

Barbaro, Nicole - Boutwell, B. Brain - Shackelford, Todd K., “Associations Between Attachment Anxiety and Intimate Partner Violence Perpetration and Victimization: Consideration of Genetic Covariation”, *Personality and Individual Differences*, 147, 2019; <https://doi.org/10.1016/j.paid.2019.05.008>.

Başak, Neşe - Bulut Serin, Nergüz, “Çiftler Arası Şiddetin Önlenmesine İlişkin Bir Model Önerisi”, *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 10(4), 2021.

Bedir, Yunus, “Romantik İlişkilerde Partner Şiddetine Maruz Kalan Kadınların Şiddete İlişkin Algılarının İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Aksaray, 2021.

Beltrán-Morillas, Ana M. - Valor-Segura, Inmaculada - Expósito, Francisca, “Partner-Specific Dependency and Guilt as Predictors of Forgiveness in Spanish University Women”, *The Spanish Journal of Psychology*, 22, (E19), 2019.

Bulut, Müge - Aslan, Rahime - Arslantaş, Hülya, “Kabul Edilmemesi Gereken Toplumsal Bir Gerçek: Yakın Partner Şiddeti”, *Sakarya Medical Journal*, 10(2), 2020; <https://doi.org/10.31832/smj.681134>.

Burns, Nancy - Grove, Susan K., *The Practice of Nursing Research: Appraisal, Synthesis and Generation of Evidence*, 6th ed., USA, Saunders, 2009.

Capaldi, Deborah M. - Knoble, Naomi. B. - Shortt, Joann Wu - Kim, Hyoun K., “A Systematic Review of Risk Factors for Intimate Partner Violence”, *Partner Abuse*, 3(2), 2012; doi:10.1891/1946-6560.3.2.23.

Collins, John A. - Fauser, Bart C., “Balancing the Strengths of Systematic and Narrative Reviews”, *Human Reproduction Update*, 11(2), 2005.

Collison, Katherine L. - Lynam, Donald R., “Personality Disorders As Predictors of Intimate Partner Violence: A Meta-Analysis”, *Clinical Psychology Review*, 88, 2021; <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2021.102047>.

Costa, Eleonora C. - Botelho, Assunção A., “The Impact of Intimate Partner Violence on Psychological Well-Being: Predictors of Posttraumatic Stress Disorder and The Mediating Role of Insecure Attachment Styles”, *European Journal of Trauma & Dissociation*, 5(1), 2021; <https://doi.org/10.1016/j.ejtd.2020.100151>.

Coyne, Sarah - Nelson, David A. - Graham-Kevan, Nicole - Keister, Emily - Grant David M., “Mean on The Screen: Psychopathy, Relationship Aggression, and Aggression in the Media”, *Personality and Individual Differences*, 48(3), 2010.

Çakal, Ecenur, “18-26 Yaş Arası Erken Yetişkin Bireylerde Flörtte Şiddete Yönelik Tutumların Benlik Saygısı ve Bağlanma Modelleri Açısından İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Medipol Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Program, İstanbul, 2022.

Çıvgın, Buse Gökçen, “Flört Şiddeti Tutumunun Yordayıcısı Olarak Çelişik Duygulu Cinsiyetçilik Bağlanma Stilleri ve Kişiler Arası Bağımlılık”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Sakarya, 2022.

Doğan, Tayfun, “Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği’nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”, *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 2015.

Ellis, Albert - David, Daniel - Lynn, Steven Jay, “Rational and Irrational Beliefs: A Historical and Conceptual Perspective”, *Rational and Irrational Beliefs: Research, Theory, and Clinical Practice* (in), eds. D. David - S. J. Lynn - A. Ellis, Oxford University Press, 2010; <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195182231.001.0001>.

Esquivel-Santoveña, Esteban Eugenio - Lambert, Teri - Hamel, John, “Partner Abuse Worldwide”, *Partner Abuse*, 4(1), 2013; doi:10.1891/1946-6560.4.1.e14.

Frick, Paul J. - Ray, James V. - Thornton, Laura C. – Kahn, Rachel E., “Annual Research Review: A Developmental Psychopathology Approach to Understanding Callous-Unemotional Traits in Children and Adolescents with Serious Conduct Problems”, *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 55(6), 2014; doi:10.1111/jcpp.12152.

Follingstad, Diane R. - Bradley, Rebekah G. - Helff, Cynthia M., - Laughlin, James E., “A Model for Predicting Dating Violence: Anxious Attachment, Angry Temperament, and Need For Relationship Control”, *Violence and Victims*, 17(1), 2002.

Geffner, Robert, “Partner Aggression Versus Partner Abuse Terminology: Moving the Field Forward and Resolving Controversies”, *J Fam Viol*, 31, 2016; <https://doi.org/10.1007/s10896-016-9898-8>.

Gelles, Richard J., *Intimate Violence and Abuse in Families*, 4th ed., Oxford University Press, 2017.

Geniş, Bahadır - Şahin, Ferit - Gürhan, Nermin, “Alkol/Madde Kullanım Bozukluklarında Şiddet ve İntiharın Nörobiyolojik Temelleri”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 14(2), 2022; <https://doi.org/10.18863/pgy.998217>.

Golmaryami, Farrah N. - Vaughan, Erin P. - Frick, Paul J., “Callous-Unemotional Traits and Romantic Relationships”, *Personality and Individual Differences*, 168, 2021.

Goodnight, Jackson A. - Bates, John E. - Holtzworth-Munroe, Amy - Pettit, Gregory S. - Ballard, Robin H. - Iskander, Jeanette M. - Swanson, Anna - Dodge, Kenneth A. - Lansford, Jennifer E., “Dispositional, Demographic, and Social Predictors of Trajectories of Intimate Partner Aggression in Early Adulthood”, *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 85(10), 2017.

Inman, Elizabeth M. - London, Bonita, “Self-silencing Mediates the Relationship Between Rejection Sensitivity and Intimate Partner Violence”, *Journal of Interpersonal Violence*, 37(13–14), 2021; <https://doi.org/10.1177/0886260521997948>.

Kahraman, Melis Sedef - Çokamay, Gökçe, “Aile İçi Şiddet ve Çocuklar Üzerindeki Etkileri: Temel Kavramlar, Güvenlik Planı Hazırlama ve Alternatif Tedavi Model Örnekleri”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry*, 8(4), 2016; <https://doi.org/10.18863/pgy.253438>.

McWilliams, Nancy, *Psikanalitik Tanı*, 3. ed., İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2013.

Mills-Koonce, W. Roger - Bracy, Maya - Willoughby, Michael T. - Short, Sarah J. - Propper, Cathi B., “The Dark Triad and Intimate Partner Violence Among Pregnant Women.”, *Personality and Individual Differences*, 214, 2023; <https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112332>.

Krug, Etienne G. - Dahlberg, Linda L. - Mercy, James A. - Zwi, Anthony B., “The World Report on Violence and Health”, *Lancet (London, England)*, 360(9339), 2002.

Lee, Kibeom - Ashton, Micheal C., “Psychopathy, Machiavellianism, and Narcissism in the Five-Factor Model and the HEXACO Model of Personality Structure”, *Personality and Individual Differences*, 38(7), 2004; doi:10.1016/j.paid.2004.09.016.

Leisring, Penny, A., “Physical and Emotional Abuse in Romantic Relationships”, *Journal of Interpersonal Violence*, 28(7), 2013.

Luo, Xiaoshuang, “Gender and Dating Violence Perpetration and Victimization: A Comparison of American and Chinese College Students”, *Journal of Interpersonal Violence*, 36(11–12), 2018.

Maloney, Molly A. - Dashineau, Samantha C. - Massa, Andrea A. - Benefiel, Courtney C. - Eckhardt, Cristopher I., “Dimensions of Narcissism and Intimate Partner Aggression: A Vignette Study”, *Personality and Individual Differences*, 217, 2023; <https://doi.org/10.1016/j.paid.2023.112449>.

Mert, Kadir, “Üniversite Öğrencilerinin Yakın İlişkilerde Çiftler Arası Şiddet Kabul Düzeyleri İle Psikolojik Sağlamlıkları Arasındaki İlişisinin İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Konya, 2023.

Mikulincer, Mario - Shaver, Philip R., “Attachment Theory and Emotions in Close Relationships: Exploring the Attachment-Related Dynamics of Emotional Reactions to Relational Events”, *Personal Relationships*, 12(2), 2005; <https://doi.org/10.1350-4126/05>.

Mumford, Elizabeth A. - Taylor, Bruce G. - Berg, Mark - Liu, Wiewei - Miesfeld, Noelle, “The Social Anatomy of Adverse Childhood Experiences and Aggression in a Representative Sample of Young Adults in the U.S”, *Child Abuse & Neglect*, 88, 2019.

Offenhauer, Priscilla - Buchalter, Alice, “Teen Dating Violence: A Literature Review Andannotated Bibliography”, A report prepared by the Federal Research Division, Library of Congress under an interagency agreement with the Violence and Victimization Research Division, *National Institute of Justice*, 2011.

Øverup, Camilla S. - Hadden, Benjamin W. - Knee, C. Raymond - Rodriguez, Lindsey M., “Self-Determination Theory and Intimate Partner Violence (IPV): Assessment of Relationship Causality Orientations as Predictors of IPV Perpetration”, *Journal of Research in Personality*, 70, 2017.

Özen, Banu - Ar Karcı, Yağmur, “Kapana Kısılmıştı(m): Kadına yönelik Psikolojik Yakın Partner şiddeti ve Kuşaklararası Aktarımı”, *Journal of Clinical Psychology Research*, 8(2), 2024; <https://doi.org/10.57127/kpd.26024438.1342458>.

Öztürk, Işık Hilal, “Üniversite Öğrencilerinde Flört Şiddetinin Benlik Saygısı ve Bağlanma Biçimleri İle Arasındaki İlişkinin İncelenmesi”, (Yayımlanmamış

Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, İstanbul, 2021.

Paetzold, Ramona L. - Rholes, William S. - Andrus, Joel L., “A Bayesian Analysis of The Link Between Adult Disorganized Attachment and Dissociative Symptoms”, *Personality and Individual Differences*, 107, 2017.

Paulhus, Delroy L. – Williams Kevin M., “The Dark Triad of Personality: Narcissism, Machiavellianism, and Psychopathy”, *Journal of Research in Personality*, 36(6), 2002; doi:10.1016/s0092-6566(02)00505-6.

Pektaş, Zehra Nur, “Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Benlik Kurgusu ve İlişki İstikrarının Flört Şiddeti ile İlişkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yakın Doğu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Lefkoşa, 2022.

Peterson, Jillian, - Densley, James, “Cyber Violence: What Do We Know and Where Do We Go from Here?”, *Aggression and Violent Behavior*, 34, 2017; doi:10.1016/j.avb.2017.01.012.

Polat, Oğuz, *Şiddet*, Seçkin Yayınları, 2015.

Rholes, William S. - Paetzold, Ramona L. - Kohn, Jamie L., “Disorganized Attachment Mediates the Link from Early Trauma to Externalizing Behavior in Adult Relationships”, *Personality And Individual Differences*, 90, 2016.

Sarıtaş, Süheyla, “Aile İçi Kadına Yönelik Şiddetin Sosyal ve Kültürel Dinamikleri”, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 16(44), 2023; <https://doi.org/10.12981/mahder.1379787>.

Selçuk, Sümeyye, “Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutumları Açısından Bağlanma Stili, Kadına Yönelik Şiddet Tutumu ve Benlik Saygısının İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Klinik Psikoloji Programı, İstanbul, 2021.

Serçe, Ruveyda, “Flört Şiddeti ve Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları: Reddedilme Duyarlılığı, Akılcı Olmayan İnançların Aracılık Rolü”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Burdur, 2023.

Set, Zeynep, “Flört Şiddeti: Bir Gözden Geçirme [Dating Violence: A Review]”, *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar - Current Approaches in Psychiatry*, 12(4), 2020; <https://doi.org/10.18863/pgy.674468>.

Sjödin, Anna-Kari - Wallinius, Märta - Billstedt, Eva - Hofvander, Björn – Nilsson, Thomas, “Dating Violence Compared to Other Types of Violence: Similar Offenders but Different Victims”, *The European Journal of Psychology Applied to Legal Context*, 9(2), 2017.

Valdez, Christine - Lilly, Michelle - Sandberg, David, “Gender Differences in Attitudinal Acceptance of Intimate Partner Violence Perpetration Under Attachment-Relevant Contexts”, *Violence and Victims*, 27(2), 2012.

Waite, Charlie - Mooney, Robynn, “Unmasking The Dark Triad: Exploring Its Relationship With Attitudes Toward Intimate Partner Violence”, *Journal of Criminal Psychology*, 14(4), 2024; <https://doi.org/10.1108/jcp-02-2024-0016>.

Yıldırım, Sevdâ - Terzioğlu, Füsün, “Şiddetin Farklı Bir Yüzü: Flört Şiddeti, Etkileri ve Etkileyen Faktörler”, *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(4), 2018.

Yılmaz, Kürşad, “Sosyal Bilimlerde ve Eğitim Bilimlerinde Sistematiik Derleme, Meta Değerlendirme ve Bibliyometrik Analizler”, *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 2021.

Zweig, Janine M. - Lachman, Pamela - Yahner, Jennifer - Dank, Meredith, “Correlates of Cyber Dating Abuse Among Teens”, *Journal of Youth and Adolescence*, 43(8), 2013.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmacıların her birisinin mevcut araştırmaya katkısı birinci yazar için %60, ikinci yazar için ise %40 oranındadır.

Çatışma Beyanı

Araştırmada herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.